

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

Tudnivalók.

(Birtokrendezés. Gyümölcsészet.)

Nincs egyetlen része az országnak, a hol annyi különböző nehézségekkel kellene küzdeni a gazdának, mint Erdélyben. Persze a Királyhágón tuliak, a kik az itteni mostoha viszonyokat nem ismerik, csodálkozni szoktak a felett, ha az itt érdekeltek az itteni mizériákról panaszkodnak. Ha meg néha egy-egy erdélyi képviselő épen a tisztelt Házban merészkedik egy vagy más tarthatatlan itteni ügy miatt szót emelni, rögtön kész a válasz: „Haza beszél, Erdélynek mindig külön kívánatai vannak“ stb.

Ebben teljesen igazuk is van, mert Erdélynek valóban külön érdekei vannak, a mit okvetlenül méltányolni kell. Nézzük csak a birtokviszonyokat. Hogy lehessen pl. existálni egy 100 holdas birtokosnak — a mely birtok itt többnyire már közép, sőt néhol nagy birtok számban megy — ha ez 40–50, sőt 60 darabból áll? Vagy az 5–10 holdas kis gazdának, a kinek birtoka aránylag még több darabra oszlik? Bizton lehet számítani, hogy ennek legkevesebb egy tized része elvész a mesgyék és a sok keresztül-kasul való közlekedés miatt. Hát a temérdek munkaerő, mely az ide-oda járkálásra pocskoltatik? Még hozzá a három nyomásos kényszer-rendszer. Alig használhatja valójában a felét a birtokos és mégis az egészet kell adóznia. Ez a mily egészségtelen állapot, ép oly méltánytalan is.

Ép azért örömmel vettük a hirt, hogy Erdélynek helyes, igazi

gyakorlati alapon való birtokrendezési kérdése komolyan foglalkoztatja az illetékes köröket.

Bizony ideje is volna már megfelelő törvénnyel ezen ázsiai állapottól megszabadítani Erdély birtokosságát és a tagosítást a lehető legrövidebb idő alatt egyöntetűen keresztül vinni egész Erdélyben, hogy az okszerűbb s jövedelmezőbb gazdálkodási rendszer itt is gyökeret verhessen.

Be kell vallanunk, hogy a tagosítás — kivált rossz kivitel mellett — nem jár mindenkire egyforma előnyökkel. Azért oly nagy ellenzői kivált a kis gazdák, a legeltetés érdekében. De hát mi abban a véleményben vagyunk, hogy a közös legelőt egyáltalán ne szabadjon felosztani, a mi, hisszük, hogy nem is történik. Maga az ugar pedig, mint igazi legelő, jelentős számban ma sem megy. Így a tagosítás ezer előnyével, kicsinyes aggodalmak állanak szembe.

Épen itt jól esik jelezni, hogy egy más küszöbön lévő, nagyfontosságú ügy is reményt nyújt, hogy derülni fog Erdélyre is egy jobb kor hajnala.

Földmívelési ministerünk, a kinek ránk nézve nemcsak az az érdeme, hogy Erdély szülőltje és így közelről érdeklik az itteni viszonyok, hanem hogy egyuttal bölcs körültekintéssel is bir és könnyen meglátja azt, a mi másoknak — a kik bár szintén akarnak látni, kutatnak is javítandók után — nem ötlük a szemökbe.

Földmívelési ministerünk ritka éles látással állította egybe jövő évi programját, melyben különös gondoskodását képezi Erdély gyümölcsstermelésének fejlesztése.

Micsoda nagyszerű gondolat ez azokkal szemben, a melyek pl. a szarvasmarha tenyésztés terén, a külföldi fajtáknak Erdélyben való terjesztése és meghonosítása által váltak a gyakorlatban haszontalanokká. Látszik ebből, hogy ministerünk tisztában van nagyszerű tervének gyakorlati nagy jelentőségével, mert ott kíván javítani, a hol a népet is a legközelebb találja és úgy, hogy abból mindenkinek egyformán haszna legyen. Mert épen a gyümölcsstermelés az a tér, a melyből mindenki hasznot huzhat, a kinek csak egy kis kertje van.

Örömmel jegyezhetjük itten fel, hogy a mily üdvös az eszme, gyakorlati kivitele ép oly eredményesnek ígérkezik az által, hogy a minister nagy kiterjedésű állami faiskolákat akar már a jövő évben létesíteni, a melyekből rövid egy pár év elteltével, százezerekre menő

gyümölcsfa-csemetéket adhasson ki — a szegény embereknek plane teljesen ingyért.

Ha ez, a czélba vett nagy arányokban, megvalósul, százezerek áldása fogja kísérni jelenlegi földmivelési ministerünk: gr. Bethlen Andrást minden lépését.

Legjobban fognak örülni majd ennek és a legtöbb hasznát vehetik aránylag azok a kis gazdák, a kik a tagosítás megtörténtével, egy pár holdnyi földjüket, a mely most öt-hat darabban szétszórva alig nyújt számba vehető hasznót, egy darabban kapván ki; kertecskéjük után, azt is körülültethetik gyümölcsfával s így egy pár fa után több hasznót nyernek, mint azelőtt összes dirib-darab földjeik után.

Mi nagy reménnyel vagyunk eltelve a siker iránt, mert az ügy Molnár Istvánban olyan egyénre bízott, a ki már e tekintetben kipróbált szakember. Maga az ügy pedig, a mint az a hátrabb olvasható közleményünkből kitetszik, jóformán már meg is indított és a jövő évben a nagy alkotás alapja le fog rakatni.

Szívünkből gratulálunk hozzá és hő óhajunk, hogy mielőbb gyönyörködhessünk a gyakorlati kivitel munkélataiban. —

Sz. P.

Jegyzőkönyv

az erd. gazd. egyesület ig. választmányának Kolozsvárt, 1890. november hó 12-én tartott üléséből.

Elnök: Szabó József egyleti elnök; jegyző: Szakáts Péter egyleti titkár. Jelen voltak: Eöry Tivadar, Molnár Sándor egyleti ügyész, dr. Nagy Mór, gróf Schweinitz Gyula, Sigmond Dezső, Szentgyörgyi Lajos, dr. Szentkirályi Ákos, Vörös Sándor.

165. Olvastatott a múlt ülés jegyzőkönyve. — Tudomásul vétették a következő pótlásokkal:

a) az egyleti pénztár havi forgalmáról szóló kimutatás végösszegei jövőre a jegyzőkönyvben tüntetessenek ki;

b) a felolvasott jegyzőkönyv 150-ik határozatában említett 51 ft az irodalmi szakosztály részére, az első évfolyamra megígért postaköltségek fedezésére szolgál;

c) a jegyzőkönyvben a tárgyhoz hozzászólók nevei ne soroltassanak fel, csupán a határozat vétessék be.

A mai jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek dr. Szentkirályi Ákos, dr. Nagy Mór és Eöry Tivadar tagtársak

166. Olvastatott a pénztárkezelés és a gyümölcsfacsemete eladás ügyének rendezése végett kiküldött bizottság intézkedéseiről szóló jegyzőkönyv. — Helyesléssel tudomásul vétetnek a tett intézkedések a következő pótlló határozattal:

a) az egyleti ügyész úr felhivatik, hogy az imént felolvasott jegyzőkönyv első pontja alatt felsorolt és törlésre ajánlott hátrálékok iránt, mielőtt a törlés foganatosittatnék, adjon véleményt, mi végből a jegyzőkönyv részére használatra kiadandó;

b) a titkár megbizatik, hogy a tagokkal szemben, illetményeik befizetése iránt az országos gazdasági egyletnél gyakorlatban lévő módon járjon el, hogy ez által a hátrálékok fölszaporodása lehetőleg elháríttassék.

167. Földm. minist. f. é. 55,650. sz. a. felhivja az egyletet, hogy az annak idején a csikmezei gazdasági egylet részére állattenyésztési célra felajánlott 500 frtot haladéktalanul fizesse le és ezt u. e. sz. a. f. é. november 8-áról kelt leiratában meg is sürgeti.

Az elnök jelenti kapcsolatosan, hogy a mult ülésben, az udvarhelymezei gazdasági egyletet illetőleg kelt, hasonszellemlü ministeri leiratra hozott határozat értelmében tett tüzetes és az előzményeket magában foglaló fölterjesztésben, a csikmezei egyletet illető ügy is, minden részleteiben kellő képen méltatva és kifejtve lett; így a ministeriumnak ezen leirata is elintézését nyert.

A terjedelmes fölterjesztés felolvasatván, — az minden részletében helyesléssel tudomásul vétetik.

168. A segesvári kir. járásbiróság megküldi a Mayfarth Ph. bécsi kereskedelmi cég javára Spielmann Hersch és neje szül. Goldstein Mária ellen elrendelt végrehajtás iránti végzését. — Tudomásul szolgál.

169. Minist. felhivja az egyletet, hogy a nagyobb szőlőbirtokosokat szólítsa fel, hogy eladásra szánt nagyobb mennyiségű szőlővesszőkészletüket fajtaminőség és mennyiség szerint, az árak kitételével, az egylet útján, hozzák a ministerium tudomására.

Lapban közöltetvén, az érkezett bejelentés föl is terjesztetett. — Tudomásul szolgál.

170. A nagy-enyedi vinczellérképezde igazgatósága Babos Miklós és Selmeczi Jenő III-ad éves növedékek ösztöndíjérti folyamodványát küldi és őket erre ajánlja. — Folyamodók bizonyítványai szorgalmat és jeles előhaladást tanusítván, részükre az ösztöndíjak 75 75 frtnyi

összegekben adományoztatnak és a titkár utasittatik, hogy erről a pénztárt értesitse és hívja fel, hogy a jelzett két összeget Babos Miklós és Selmeczi Jenő III-ad éves vinczellér-növendékeknek a nagy-enyedi vinczellér-iskola igazgatója által láttamozott nyugtáira fizesse ki.

171. Kőváry László hegyfőgazda, a titkár megkeresésére, tudatja hogy az egyesület szőlőjében tett kárért a szőlőpásztor fizetése vissza nem tartható, minthogy az a kártevőket kézre kerítette s a rendőrségnek átadta. — Tudomásul vétetik és a titkár utasittatik, hogy az ügyet tartsa evidentiában.

172, 173. Ministerium tudatja, hogy egy Braziliában honos és ott kenyérpótszerűen használt fekete babfajtát rendelt, melyből kísérleti termelés végett ezen egyesület részére 100 kilót küldet.

A budapesti vetőmagvizsgáló állomás értesít, hogy a braziliai babot elküldötte.

Kapcsolatosan a titkár jelenti, hogy az már meg is érkezett. — Köszönettel fogadtatván, a lapban közlendő és erre a tagok figyelme fölhivandó. Maga az ügy evidentiában tartandó.

174. A veszprémmegyei gazdasági egyesület a gabonakereskedelem által forgalomba hozott egy métermázsa sulytartalmu nagy zsákok és az alsóbb néposztály használatában levő könnyen gyuló kénes, valamint a veres fejű pattogó, ugynevezett „Krokodil“ és „Kakas“ gyufáknak a forgalomból való kitiltása iránt a ministeriumhoz tett két rendbeli fölterjesztését küldi és azokat hasonló szellemű fölterjesztések által pártolni kéri. — Erdélyben a nagy zsákok miatt panaszra nem lehet ok; minthogy itt inkább nagyon is kis zsákok vannak használatban, különben tekintettel a veszprémmegyei viszonyokra, mindkettő pártoltatik és a ministeriumhoz hasonló szellemű felterjesztés fog intézteni.

175. Ministerium tudatja, hogy a perenospora viticola ellen való védekezésre és a buzaacsávázásra igényelt rézgálicznak nagyban való előállíthatására elég bejelentés nem tétetvén, szándékától elállani kénytelen, a mit az érdekeltekkel tudatni kér. — Tudomásul vétetvén, lap útján közhírré tétetik.

176. Özvegy Bodor Pálné a férje elhunytja esetéből az igazgatóválasztmánynak kifejezett részvétnyilatkozatára, köszönetét nyilvánítja, egyuttal megküldi a férje által az egyesületnek hagyományozott „Deutsche Pomologie“ szakmunkának általa birt köteteit. — Köszönettel fogadtatik és ezért özv. Bodor Pálné úrnőnek köszönő irat küldendő.

177. Kolozsvár sz. kir. város főkapitányi hivatala értesít, hogy a

Békás patak ügyében a hivatalos szemlét f. é. október 29-én d. u. 3 órára tűzte ki, melyen az egylet képviseltetését kéri.

Kapcsolatosan a titkár előadja, miszerint az egylet képviseltetéséről kellőképen gondoskodva volt a szemle megejtetvén, az egylet érdekei megelégedésre méltányoltattak. — Örvendetes tudomásul szolgál.

178. Kovásznay Zsigmond tiszapüspökii lakós küldi a baromfitenyésztés ügyében a baromfitenyésztők országos egyesülete által a földmívelési ministerhez fölterjeszteni szánt és általa szövegezett válasz tervezetet. — Véleményezés végett kiadatik dr. Szentkirályi Ákos, Gáspár József és Murányi József uraknak.

179. Minist. tudatja, hogy a monostori gazd. tanintézeten betöltés alatt lévő négy ösztöndíjat az egylet által ajánlott Bárdy Albert, Csákány Géza, Fehrentheil Frigyes és Fodor Ödön tanintézeti hallgatóknak adományozza. — Tudomásul szolgál.

180. A kisegítő takarékpénztár küldi az egylet október havi pénztári forgalmáról szóló kimutatást, mely szerint október hó folytán az összes bevételek 232 frt 16 krt, az összes kiadások pedig 222 frt 73 krt tettek ki és így átvitetett november hóra 9 frt 43 kr. — Tudomásul vétetik.

181. A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fa- és fűmagvak és különféle facsemeték és dugványok beszerzésére vonatkozó megkeresést és ajánlati űrlapokat küld. — Tudomásul szolgál.

182. Minist. küldi Jászberény város faiskolájának árjegyzékét. — Kiadatik a kertészeti szakosztálynak.

183. Minist. küldi Mezey Gyula m.-óvári gazd. akadémiai segéd-tanárnak külföldi tanulmányútajáról szóló jelentését 5 példányban. — Köszönettel könyvtárba tételik, a fölös példányok pedig kiosztatnak.

185. Egyleti titkár javaslatot terjeszt elő, miszerint az egylet szakközlőnye jövő évi januártól kezdve jobb papíron, helyesebb formában hetenként adatnék ki és jelzi, hogy a papir iránt Gámán nyomdajadonossal már értekezett s előterjesztést tesz a papir árára nézve. Javasolja továbbá, hogy a lap tartalmasabbá tétele végett a jobb cikkek honoráltatnának és erre 600 frt vétetnék fel a költségvetésbe. Végre előterjeszti a lapnak az előadottak alapján egybeállított költségvetését. — Hosszabb eszmecsere után, melyben a változtatás szüksége elismertetett, az ügy lebonyolítás végett a szerkesztő-bizottsághoz utalattatik, mely bizottságba a beteg és illetve távol lévő két tag dr. Berde

Áron és báró Jósika Sámuel helyébe pótlólag és további kiegészítésül: dr Szentkirályi Ákos és Jakab László tagtársak küldetnek ki; valamint meghivandó lesz a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztője, Bodor László is az ülésbe

186. A kolozsvári m. kir. vegyakisérleti állomás főnöke: dr. Fabinyi Rudolf küldi a vegyakisérleti állomás mellé állandó adjunctusi állás rendszerezése végett a földmivelési ministerhez intézett fölterjesztését és illető helyen támogatni kéri. — Mint a gazdaközönség érdekében fekvő ügy melegen pártoltatik és a kéret teljesítése végett minister úr ő nagyméltóságához fölterjesztés intéztetik.

187. A k.-monostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatósága küldi az időközben megüresedett két ösztöndíjra pályázó Boros Károly és Benkő Géza első éves hallgatók kérvényét és őket a ministeriumnak ajánlani kéri. — Mindkét pályázó az ösztöndíjra érdemesnek találtatván, erre a nmltgu ministeriumnak ajánlatnak.

188. Gr. Schweinitz Gyula egy szépen kidolgozott javaslatot olvas fel a gazdasági egyletek reorganisatioja és a gazda személyes hitele kérdésének mi módon való megoldása iránt, érintvén a vegyakisérleti és a vetőmagvizsgáló állomások ügyét is.

Jelzi a felolvasás után, hogy az a „Kolozsvár“ közelebbi számaiban egész terjedelmében közölni fog és kéri abból szétküldés végett 100 példány külön lenyomatot készíttetni, végre pedig kéri, hogy a javaslatban felsoroltak érdekében inditson az egylet mozgalmat. — Az ügy körül kifejtett és a tárgy iránt nagy érdeklődést tanusított eszmecsere után, a javaslat tanulmányozása és az egész gazdaközönségre nagy jelentőségű ügy előkészítése végett egy bizottság küldetik ki. A bizottság tagjaiul Szabó József egyleti elnök elnöklete alatt megválasztottak: báró Bánffy Ernő, báró Jósika Gábor egyleti alelnökök, gróf Schweinitz Gyula, gróf Kornis Victor, gróf Bethlen Géza, dr. Szentkirályi Ákos, Sigmond Dezső, Vörös Sándor, gróf Teleky Árvéd, báró Mannsberg Sándor, Békéssy Károly.

189. Egyleti titkár hivatkozva arra, hogy Kolozsvárt semmiféle gépraktár sem létezik, így a mezőgazdaság fejlődésére nagy hatással lévő gazdasági gépek beszerzése és terjedése fölötte nehezen történhetik, mert nincs alkalma a gazdának szemlélni és személyesen meggyőződni a ma már alig nélkülözhető kisebb-nagyobb gazdasági gépek hasznáról és jóságáról; miért is indítványozza, hogy létesítsen az erdélyi gazdasági egylet Kolozsvárt egy bizományi gépraktárt olyan gé-

pekből, a melyeknek elterjedése az erdélyi részekben a legkívánatosabb. — Az eszme, a mely a gr. Schweinitz javaslatában is érintve van, melegen üdvözöltetik, az idő előre haladott volta miatt azonban annak tárgyalása más ülésre halasztatik.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Kmf.

Hitelesítik:	Szabó József s. k.
Dr. Nagy Mór, s k.	egyleti elnök.
Dr. Szentkirályi Ákos, s. k.	Szakáts Péter, s. k.
Eöry Tivadar. s. k.	egyleti titkár.

Állami faiskola Erdélynek.

Igen érdekes szakértekezlet folyt le november 23-án d. u. az erd. gazd. egyesület kertészeti szakosztályában.

Molnár Istvánt, a budai vinczellér-képezde igazgatóját, az okkupált tartományok gyümölcsészetének újjáteremtőjét, miniszteri biztosi minőségben küldé az erdélyi részekbe a földmívelési miniszter, oly utasítással, hogy magának itt tájékozást szerezvén a gyümölcsstermelési viszonyokról, részletes javaslatot terjesszen föl egy nagyszabású állami faiskola berendezése kérdésében. E faiskola hivatta lenne az erdélyi hazarész szerény sorsu kisbirtokosait olcsó, (esetleg ingyenes) nemes gyümölcs-csemetékkel ellátni.

A szakosztály örömmel és teljes készséggel sietett a biztos ur sürgős megkeresésének eleget tenni. Tanuja ennek az alább közlendő élénk eszmecsere, melylyel a biztos ur jelentését és föltett kérdőpontjait tárgyalta. Az ülésben részt vettek: Szentgyörgyi Lajos szakoszt. alelnök, Ritter Gusztáv, Szakáts Péter, Kovács János, dr. Nagy Mór, Zonda László és Szász Lajos szakoszt. jegyző.

Az értekezletet Szentgyörgyi Lajos alelnök nyitotta meg. Meleg szavakkal üdvözli a miniszteri biztost, a sokat tapasztalt, világlátott szakférfit. Bizalomra kéri s őszinte készségről biztosítja őt.

Molnár István: Köszöni a hízelt szavakat. De nem jött ő ide idegenek közé, sem pedig műveletlen földre. Hisz küldője, a fennkölt gondolkozású miniszter, már ugy ismertette előtte Erdélyt, mint egy virágos kertet. Itt már számosan vannak, kik nem dilettantizmusból űzik a gyümölcsstermelést, hanem a szakember értelmével, öntudatos czéllal működnek. Feladata azért könnyű, ugymond, mert fölteendő kérdéseire biztos és kimerítő felvilágosításokat fog nyerhetni.

A czél, a melyért jött: Erdély gyümölcsstermelésének emelése Igen fontos bevételi forrás a gyümölcsstermelés. A civilizált államok nyugaton már rég megértették ezt és sokat áldoztak érte. De van is látszatja. Éjszak Amerika csak az almából 24 millió dollárt vesz be évenként. E nagy siker onnan van, hogy ezen államok az egy faj, tömeges termelésre fordítják minden igyekezetüket. Nálunk is így kell tenni. A földmivelésügyi miniszter teljes mivoltában méltatja e fontos feladatot s oda kíván hatni, hogy Erdélynek normalis termést biztosító, nemes gyümölcsfajtái nagy tömegben szaporíttassanak el. Idejekorán fölfogván az erdélyi gyümölcsexport nagyfontosságú szerepét, őt (a szólót) tisztelte meg e feladat előkészítésével, az adatoknak olyszerű gyűjtésével, mely az okkupált tartományokban s különösen Boszniában oly jó sikerűnek bizonyult.

Lássuk már most a legközelebbi feladatot.

A feladat két kérdést vet föl:

1. a nagyban természetű fajok — és
2. a működés eszközeinek kérdését.

Véleménye szerint az akklimatizált fajokhoz kell ragaszkodni.

Ezek terjesztésének leghatásosabb eszköze lenne egy nagy méretű állami faiskola; a csemetéknek a lehető olcsón, előállítási árban, elárúsítása; a működés védelmére szigorú mezőrendőri törvények s azok szigorú végrehajtása. Míg a föld népe büntetlenül, faraghat a drága csemetékből lőcsőt és ostor nyelet, addig minden jó igyekezet kárba vesz. És nem kell szem elől téveszteni az értékesítés ügyét sem. Tudni kell már egyszer hasznot huznunk a bőségből is, hogy ne csak a sertésenyésztés javára válják a fölösleg, ha az isten azzal koronként megajándékoz. Az igények ugyanis már nagyon fejlettek s a gyümölcs, különösen az alma, az egészség ápolásában is szerepet játszik.

Az értékesítés módjaiul kívánna: 1. Budapesten rendes országos gyümölcsvásárt. 2. Nyilvántartást arról, hogy hol vannak a hazában nemes gyümölcsfajok s mily mennyiségben? 3. Olyszerű intézkedést, minőt Vasmegye tett, mely a vasuti állomásoknál állandó gyümölcsraktárokat létesített, az állomásfőnökök vezetése alatt 4. Helyes conserválását és aszalását a nyári gyümölcsöknek, a barack- és szilvaféléknek. E részben ugyancsak ránk fér a tanítás. Csontig aszalt szilváink nem kerestetnek. Puha, sárga husra kell törekednünk, minővel a boszniai szilva dicsekedhetik.

Az aszalásnak nálunk nagy reformon kell átmennie; mert külföl-

dön már kizárólag csak a puha, nagyszemű aszalványokat keresik; azoknak van ára.

Ezen előadás előre bocsátása után a miniszteri biztos ur előterjeszti a következő kérdőpontokat.

1. Alkalmas-e Erdély földje a gyümölcsstermelésre?

2. Mi az oka, hogy a gyümölcsstermelés nem öltött nagyobb arányokat?

Szentgyörgyi Lajos: Erdély földjében minden itt előforduló gyümölcs jól megterem, kivéven az őszi baraczkot, mely csak bizonyos feltételek mellett prosperálhat. A termelés évről-évre terjed; de az ojtoványok drágák; a nép azért nem veszi.

Szakáts Péter: A pangás főoka az értékesítés és a szállítás nehézségeiben rejlik. De járatlanok is vagyunk ebben. Egyesek sikeresen működnek ugyan; de nem az intelligencia teremti a milliókat! Hiányzik a magasabb nézőpont. Fölhossa például a székelyföldet, melynek kulturája a szászé és az oláhé között áll. Székelyföldön, ha nincs gyümölcs, fel sem tűnik; mert, a székely kevéssel beéri. Nincs nagy igénye a gyümölcs iránt. Nem zárja ebédjét almával okvetetlenül. Ellenben ha sok gyümölcs termett, az egész nép, az egész idény alatt a gyümölcsön rágódik; valami keveset aszalnak; a többi veszendőbe megy.

Baj, hogy nincsenek vasútjaik! Nagy hibákat követnek el a gyümölcs leszedésénél és pakolásánál is. (Bezzeg, a kecskeméti ember már jól pakol!) Aztán szegény a nép; nem telik neki drága ojtoványra. Pedig megbecsülné, (már t. i. a székely) mert gondosan ássa a kertjét, míg az oláh legfőlebb szántja.

A kimélet szellemét is föl kellene ébreszteni. A szászoknál senki sem bántja a szabadon álló gyümölcsfákat és termését. (Mónár: Boszniában is így van; ágtörésért három esztendő is adnak.) De szép jövedelmük is van ám a gyümölcsből.

Nagy baj továbbá: a fajokkal való kapkodás. Sajnosan tapasztalható ez országszerte. A piacokon nem lehet jó gyümölcsöt kapni. Nyitrára pl. Steierországból hoznak ehető gyümölcsöt. A Roszkosi nagy gyümölcsösnek is (Barsmegyében) a sokféle és nem od illő faj a nagy hibája.

Ha tehát a miniszter bizonyos megállapított fajok tömeges elterjesztése végett Erdélyben olcsó csemetéket akar áruba bocsátani, igen

üdvös dolgot czéloz ; mert a kisbirtokos-osztályt ezzel nagyon felsegítené.

Molnár István: Reflektál Szakáts szavaira. Az új oványok árát az előállítási költségek szabják meg. Nem találja drágáknak az ojtoványok mai árát, mert a mennyiért adatnak, annyiba bele is kerülnek. Ám a miniszter áldozni akar! és a maga helyén kész lesz, arra érdemeseknek, ingyen is osztogatni csemetéket (Éljenzés.)

A távolság?! Annak akadályai, a zónarendszer kiterjesztésével, maholnap eltűnnek.

A szellem, a művelődés?! Ennek kifejlődésére idő kell. Aztán szigorubban kellene venni az ültetvények rongálásának büntetését. A kihágásokról szóló törvény illető szakasza (a 80. §.) igen enyhe, sőt hézagos. Annak idején felszólalt ellene; de a javaslatból mégis törvény lett.

A faj sokfélesége!? Ez csakugyan nagy hiba. A roszkosi kertben több mint 200 faj van, az is többnyire mind idegen. Bezzeg Göncz (Abuuiban), krakkói, embergi zsidóknak adja el cseresznyéjét!

Kovács János: Az érzék kérdéséhez szól. Az egylet működése következtében az érzék határozottan fejlődött. A mezőségen pl. már nem törik a csemetéket, hanem lopják. Nagy Dánieltől és szőlőtől is többször loptak. Lopják és — eladják; sőt ismételten. (Derűtség.)

Szentgyörgyi Lajos: Gyógyon van szellem! Ott egész almafák, a földtől külön, örökség tárgyai.

Dr. Nagy Mór tanácsnok: Nem a fajok terjesztésében látja a legfelölőbb hiányt. E tekintetben a progressivitás megvan. A csemeték árát sem tartja magasnak. Csemeték kiosztása csak az első lépés, de nem minden. Az ápolás, a gondozás a fő. Ezt kell megkövetelni attól, a kinek az állam csemetét ad; mert ez már nemzeti érdek. Ha a miniszter a biztosát azért küldte ki, hogy Erdély gyümölcs-termelésének minden akadályát ismerje meg és azok elhárításának eszközei felől kérjen jó tanácsokat az erd. gazd. egylet gyümölcsészeti szakosztályától: akkor szóló elismerése és hálája teljes, mert szóló nézete szerint nem elég: csemetéket kiosztani. Nem elég: a csemeterontókat büntetni. Az ápolást kell ellenőrizni; és nevelni kell arra a népet és a közigazgatási közegeket egyaránt. Mert ez a kérdés nem csak földmívelési és közoktatási kérdés. A hogy a dolgok ma állanak, ez a kérdés eminenter belügyi kérdés; és nem csak rendőri, hanem közigazgatási kérdés is.

Lényeges érdek, hogy a gyümölcsészet elemi kellékeivel, mint a közigazgatási jogisme egyik tárgyával, a közigazgatási tisztviselők is megismerkedjenek. Ha megismerkednek, lesz akkor érdekük is hozzá. Az a bizonyos érzékhiány, ma inkább a hatóságokban keresendő, mint a népben. E hiány orvoslásáról is gondoskodnia kell a mezei rendőri törvénynek. Olyan valamit kellene csinálni, a mi Kolozsvár városnál indítványoztatott s a mi legközelebbtről (remélem szóló) érvényre is jut. T. i. ellenőrzést rendszeresíteni a kiosztott gyümölcsfák ápolása érdekében, jutalmazással és büntetéssel. Ez ugyan aprólékos munka; de kifizeti magát. És csakis ez fizeti ki magát igazán. Igen sok a teendőjük ugyan a közigazgatási tisztviselőknek; de ez nem lényeges akadály. A szeg feje: az ápolás.

Egyébiránt szóló nagy elismeréssel van a szóban levő terv felől, s óhajtja annak sikerültét.

Molnár István: Előtte szóló óhajtásai messzemenők, mondhatni: ideálisok. Épp azért ma nem kivihetők. Ha csemete mellett egy kis gyümölcsészeti kátét adunk a nép kezébe és ha a kihágók szigorúan megbüntettetnek: az akkori viszonyok között a feladatnak elég van téve.

Szakáts Péter: Ő is lehetetlennek tartja azt, a mit Dr. Nagy Mór tanácsnok contemplál. Igen, ha minden illetékes közigazgatási tisztviselő oly buzgó volna a gyümölcsészet érdekei iránt, mint a tanácsnok úr! De ezt bár kívánni igen, de elérni egyhamar alig lehet.

A faiskola eszméje jó. Van ugyan benne egy kis gyámkodás. De hát hadd térítsen vissza az állam a milliókból egy pár fillért!

A fajokat zónák szerint kellene megállapítani s ehez képest kellene minden vidékre 1—2 alkalmas, jól termő fajt ajánlani.

Ritter Gusztáv: Hadd szóljon ő is. Ő más világításban látja a dolgot. Inkább adassanak a csemeték petom áron. Megmondotta azt már Belke Tivadar, hogy nem lesz addig Magyarországon gyümölcsstermelés, míg minden csemetének ára nem lesz 1 frt. Az ingyen nyert dolgot nem szokta megbecsülni az ember.

Aztán megfontolandó az államosítás a gyümölcsészetben is! Vajjon el fogja-e birni az állami budget a szükségletet? De faiskolát fenntartani nem is könnyű dolog.

A faiskolákat sok veszedelem éri: aszály, jégeső, nyulrágás, hernyó stb. Képes lesz-e az állam mindezek mellett is évenként 10,000—20,000 csemetét kilökni?

De másfelől az állam így concurrense lesz a magántermelőknek és ott leszünk az ingyenességgel, a hol voltunk. Bezárhatjuk akkor fahiskoláinkat.

Adjunk ingyen, de csak annak, a ki megbecsüli a csemetét és kellőleg ápolja. A nép embere így gondolkozik: Mit! Husz krajczár egy oltovány? minek kiméljem? kapok én 20 krért mást.

Bajos az államnak az efféle szakdologba vágni. Egyébüttl van a baj, mint a hol most keressük. Nevelni kell a népet. A szász népről sem tart olyan sokat. Csak a papjaik előtt veszi le szóló a kalapját.

A főbaj a legelőrendszerben rejlik. Be kell fásítani a legelőket, forszírozván a gazdasági gyümölcsöket; és a törpe alanyokat se hanyagoljuk el, mert azok már szakismeretet igényelnek s fejlesztenek.

Bocsánatot kér szóló, ha egy kissé „hangosan“ talált szólni.

M o l n á r I s t v á n : „Hangosan“ jó, csak ne „hamisan!“ (Derűtség.)

S z a k á t s P é t e r : Nem aggódik a concurrentia miatt. Nem fogja adni az állam a csemetéket fünek-fának. De miért ne adhatna pl. egy egylet is az ő tagjainak kedvezményes árban ojtoványokat? Ha az ojtoványok olcsóbbak lennének, több elkelne.

Z o n d a L á s z l ó : Igaz.

S z a k á t s P é t e r : Ha az állam ez által községenként a tömeges termelésre tud hatni, a cél el van érve. Utal Nagy-Maros községre, mely a szőlővel, a fillokszéra beütése előtt nagy kereskedelmet üzött a külföldön. Kecskemét és Nagy-Körösnek meg éppen a gyümölcsből van óriási kivitele.

R i t t e r G u s z t á v : Jó, jó, de a legelők, a fordulók.

S z a k á t s P é t e r : a legelők befásítása a jövő zenéje. A marhatenyésztés a földolog; aztán gyümölcs- és a faipar. Ha a közös legelő bármi célra használtatnék: a marhatenyésztést megölnők.

De van, más mód. Községeinkben nincsenek pántlika-udvarok, mint a tótságban. Vannak léczes kertjeik, bár roszul művelve s rosz fajtákkal. Ezeket a kerteket kell először benépesíteni. A terjeszkedés megjő magától. De társadalmi úton nem lehet e tekintetben e néppel semmit sem csinálni.

R i t t e r G u s z t á v : Ő már nagyszabásuának vélte a tervet. De ha a dolog így tervezetik, az kevés és lassu. A legelőket igenis lehet fásítani; persze idősb fákkal.

A kivitel kilátásai gyengék. Németország ismét emelni készül az alma vámját; a boralmára 4 márkát, az asztalira 10 márkát javasolnak.

De iparkodni kell. Alakittassanak községenként szövetkezetek gyümölcsösök beállítására, úgy, a mint az a városok „hegy“-eiben történik.

Szentgyörgyi Lajos: Tárgyaljunk a lehető röviden

Molnár István: Szivesen ül itt. Ad notam veszi a legelők beásítása kérdését. Befejezhetjük a vitát azzal, hogy a mai faiskolák a szükséglet ezered részét sem pótolják. Vannak az alföldön községi faiskolák, magán faiskolák mellett, melyek mégis megélnék 20 kros áráikkal.

Ritter G.: Nó már ilyen 20 kros fát nem kérek, gyepün kívül.

Molnár I.: A tehetségek vesznek szebb példányokat is.

Ritter G.: Nagy tömegnél sok vadoncz megy kárba. Aztán az is baj, hogy a népben kevesen tudnak ójtani.

Molnár J.: Éppen azért kell az államnak sokat adnia.

Szentgyörgyi L. A községi faiskolák lejárták magukat. Nem sikerültek. Nincs jövőjük.

Molnár J.: összegezi a hallottakat a gyümölcsnemekre nézve a következő megállapodást veszi tudomásul:

1. Alma; 2. szilva; 3. körte; 4. cseresznye; 5. meggy; 6. kajszi; 7. dió — sorszám szerinti méltatással.

Ritter G.: A diót csak legelőkre ajánlja, nagy fája miatt.

Dr. Nagy Mór: A legelőkre a szelid gesztenyét is ajánlja.

Molnár J. A gesztenye több tekintben kényes. Tán hagyjuk el. És a körte általában hogy prosperál?

Ritter G.: A körtéről Veress Ferencz azt mondta: „Ha télen a hegyen volna, nyáron a völgyben, jó volna.“ Körtéink jók ugyan, de a klimatikus végletek miatt hamar lejáráják magukat. Kényesek, mint az őszi baraczk.

A további, mindvégig élénk eszmecsere rendjén constatáltatott, hogy minden vidékre nézve ki kell keresni a legedzettebb fajokat, melyek itt és ott jól tenyésznek. Ezeket Erdélyre nézve a gazd. egyesület már megállapította. Pl. a virgouleuse, a torzsátlan, Lőrincz-Kovács, marosszéki páris, disznódi cseresznye stb. A birs (sajnos) el van hanyagolva. A berkenyét a nép itt nem ismeri. Az őszi baraczk csak Vajda Hunyad körül diszlik szépen.

A fajokra nézve az erd. gazd. egyesület katalogusában felvett fajok mind terjeszthetők.

Ezen megállapodással a szép értekezlet véget ért

Szentgyörgyi L. alelnök rövid, de meleg szavakban mondott köszönetet a ministeri biztos ur körültekintő figyelméért, kérte ügyünknek hathatós támogatását. Mire aztán

Szakáts Péter titkár lelkesedéstől áradó szavakban tolmácsolta a jelenvoltak tiszteletteljes háláját a jóindulatu törekvésért, melyet a tervvel a miniszter, az előkészítéssel a miniszteri biztos tanusítanak. Adja Isten, hogy sikerüljön felvirágoztatni fáradozásainak Erdély gyümölcsészetét! (Éljenzés.)

A miniszteri biztos ur erre rövid, de lekötelezően szívélyes szavakkal búcsut vett a szakosztálytól.

Itt időzése alatt megtekintette Molnár ministeri kiküldött a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet nagy szakértelemmel kezelt gyönyörű kertjét, a házsongárdot (Kolozsvár gyümölcsös kertjei) és az erdélyi gazdasági egyesület mintaszerű gyümölcsösével kapcsolatos faiskola telepét; valamint kirándult Kendi-Lónára is, az ottani uradalom 21 holdas nagyszerű gyümölcsösének megtekintésére.

Kolozsvárról Molnár Tordára és onnan Enyeden át Hunyadmegyébe utazott, tanulmányozandó mindenütt a gyümölcsészeti viszonyokat.

— a — — ó —

A fillokszera-kérdés Erdélyben.

Az országgyűlés költségvetési tárgyalásai alkalmából, mint minden évben, ugy ez idén is felmerült ott a filloxeraügy kérdése is; a melynél fontosabb kérdés hazánkra nézve ma alig létezik. Olvastuk, hogy hány ezeret költ a jövő évben az állam, hányat Bpest, ezen a czímen; olvastuk, hogy a szegszárdiak erősen dolgoznak sat. sat.

A dolog nagyon aktualis. Aktualis nekünk erdélyieknek is, a kik most még csak a kezdet kezdeténél vagyunk. Vajjon dolgozunk-e mi is erősen, mint a szegszárdiak, nem késünk-e meg mi is egy más teendő dolgában?

Pár hét előtt egyik helyi napilapban jelent meg egy cikk, a mely olyanformát mond: használjuk fel a ránk nézve kedvező helyzetet, használjunk fel minden darab földet sat. sat. — Én ugy értettem, hogy ültessünk szőlőt mindenüvé, a hova csak lehet, növeljük bortermelésünket, mert kedvezők a borkereskedés kilátásai; s ma még a nagy

kalamitásban elég kedvező a fillokszerával szemben való helyzetünk is. Ilyenformán gondolkozott az a vidéki szőlőbirtokos is, a ki ezen czikkre hivatkozva, a napokban azon kérdéssel állított be hozzám: állítson-e ő most nagyobb bortermő új szőlőtelepeket vagy nem? E kérdésre fiókomból előhuztam az „Erdélyi gazda“ 1882. évf. 48. számát, a hol egy tőlem megjelent cikkben egyebek közt ez is foglaltatik:

„Az erdélyi borvidék ez időszert azon helyzetben van, hogy érdemes érte tenni s meglehet, hogy az országos és európai szőlő-kalamitás közepette a tett, vagy teendő áldozatok nagyon is hálásan foglaltatnak fizetni.

De mit és hogyan tegyünk?

Én azt hiszem, hogy ha most módjában volna Erdélynek a közel jövőben új szőlőtelepeket létesíteni (föld van hozzá elég), az épen most nagyon is kifizetné magát“ sat. sat.

Én is ajánlottam hát ezt, de nem 1890-ben, hanem 1882-ben. Akkor nagyon is jól tett volna azt megcsinálni s néhány évi terméssel ki is fizette volna az magát, — ma azonban már ezen túl vagyunk.

Ez az egyik, a mivel Erdély megkésétt

* * *

Mikor már tisztában lehettünk az iránt, hogy a bajt mi sem fogjuk elkerülhetni, nagyon kívánatos lett volna itt egy olyan állomás szervezése, a mely a fillokszerára rendszeresen dolgozik. Ez esetben nem lett volna az a nagy kapkodás, s az 1889-ben bekövetkezett kalamitás (először Medgyesen) valamivel készületben talált volna bennünket. — E sorok írója 1880-ban szorgalmazta ez ügyet az illetékes helyen, de eredménytelenül.

Ez a másik, a mivel Erdély megkésétt.

* * *

Azonban a multakon nincs mit törödnünk, csak arra ügyeljünk, hogy ezután többé meg ne késsünk.

De nekem úgy tetszik, hogy már benne vagyunk a harmadik késelemben is.

Hogy miként állunk és mit várhatunk a fillokszera-ügyben, e tekintetben én elég sokat beszéltem a különböző alkalmakkor; a medgyesi eset alkalmából is, az erd. gazd. egyesület direkt felszólítására, elmondottam véleményemet. Miután pedig azok alapján a consequentiák levonására s a közvetlen teendők kiolvasására senki sem vállalkozott, kifejtettem azokat is a „Kolozsvár“ 1889. évf. 194. sz.-ban (innen ki-

vonatban az E. G. 1889. 20. sz.) Most újból ismétlem: ott, hol a föld kalászosok és kukoricza alá nem alkalmas, a kis szőlőbirtokosok lehető megmentésére nincs más mód, mint mindenütt, a hol beüt a filloxera, azonnal megkezdeni a nagyban való gyümölcsstermelés előkészítését, a gyümölcsfák ültetését (kevés faj; minden községben csak az, a mi ott diszlik).

Ugy tetszik nekem, hogy e tekintetben is benne vagyunk már a késelemben. (Én ezt, czélozgatva, jó rég említettem; többek közt E. G. 1883. 11. lap.) Már pedig ez lesz az utolsó késelelem, többé azután már nem késhetünk meg, mert azután már csak egy következhetik a szegény talaju szőlővidékeken, — a mit már én nem akarok kimondani, de a mit bárki is kitalál, a ki ismeri a népesedési mozgalmaknak ábéczejét.

* * *

Azonban hall az ember jót is!

Épen leteszem a pennát és találkozom . . . Molnár Istvánnal; a kit azért küldött ki a miniszter, hogy ez a harmadik késelelem ne nőjjön nagyra. — Vajha ugy lenne!

Sz. A.

Az arankairtás egy módja.

A „Gazdasági Lapok“-ból vesszük át az alábbi érdekes cikket: Birtokom területéhez aránylag kiterjedtebb takarmánytermelés czéljából a luczernának termesztését nagyobb területen kell üznom; természetesen ennek következtében az arankával is sok küzdelmem volt néhány évig. Kisérletet is tettem az aranka pusztítása minden ajánlott módjával, czélt érni azonban nem tudtam velök.

Valamelyik gazdasági lapban olvastam, hogy Franciaországban rendelet folytán a luczernásokat ellepő arankafoltokat juhokkal kell megfektetni s azon luczernatermelő gazdának, ki juhokkal nem rendelkezik, juhtartó szomszédja köteles az említett czélra juhait mérsékelt díj mellett átengedni.

Kisérletet tettem magam is ezen irtási móddal, de nem csak fektettem a birkákat, hanem az új luczernást az első vagy második kaszálás után azonnal lelegeltettem, ősszel pedig, ha az időjárás nem túl nedves, minden körülmények között legeltetem, hogy e legeltetés után az aranka kipusztuljon, a mint hogy ki is pusztul.

Ez idén is, mint minden évben, luczerna-fordámba a megállapított területet (22 magyar holdat) luczernával vettetem be. A rendkívüli esős május hó az aranka fejlődésének nagyon is kedvezett; minélfogva a június hóban (a luczerna tisztán védnövény nélkül lett elvet e) lekaszált új vetés luczernásomra, a mely telvé volt arankafoltokkal, a juhokat reáhajtottam és a luczernát lelegelttettem. A legeltetés e hó közepéig, azaz október 12-ig tartott s aranka a táblán ma sem fedezhető fel. Megjegyzem, hogy a legeltetés az idén azért lett hosszabb időre kiterjesztve, mert a luczerna kaszálása óta számbavehető esőnk nem volt.

Lesznek gazdatársaim között bizonyosan többen is, a kik sorimat olvasva, eljárásomat elítélik; először: hogy általános felfogás szerint újonnan vetett luczernát az első évben legeltetni káros; másodsor, hogy a juhok a felfuvódás veszélyének vannak kitéve.

Az első kifogásra állíthatom, hogy mintegy hat vagy hét éve isméttem le *Jeirt* eljárásomat, a nélkül, hogy az új vetésben hiányt tapasztaltam volna. E mellett a felfuvódás veszélye sem következett be, miután nem vártam be a luczerna újra sarjadzásának azon fokát, hogy az felfuvódást okozhatott volna, miután a luczernának letakarítása után a juhokkal azonnal legeltettem s láttam, hogy a gyenge arankahajtásokat a juhok szépen fellegelik.

Több évi ezen eljárásom után szerzett tapasztalat folytán közlöttem a fentieket azon czélból, hogy gazdatársaim, kik hasonló helyzetben lehetnek luczernavetéseikkel, az arankairtás e módját talán hasznukra fordíthatják.

Lovasi Akos.

Egy szőlőbetegség.

A folyó év nyarán és őszén egy pár szőlősgazda, beteg szőlőtöveket hozott hozzám, a melyeken a tűnek azon része, hol a földből kijön, (gyöknyak) mintegy 20—30 cm., vagy még nagyobb hosszúságban, szabálytalan, vastagodott és dudoros; a dudorok összefolyók, kívülről szivacszerűleg néznek ki, színök a fa többi részének színével egyezik.

Hogy a szőlőtő ezen betegségének természetével tisztába jöjjenek, mindenekelőtt azt kellett megállapítanom, vajjon nem valami gomba csinálja-e ezt a bajt? — E tekintetben negatív eredményre jutottam; a betegség egészen más természetű.

Egy kissé messze kell kerülnöm a baj magyarázatával!

A nyárfa és égerfa s más fák törzséről sokan ismerik azokat a

szabálytalan dudorokat, a melyeket az asztalosok és esztergályosok finom famunkához szoktak felhasználni. Keresik azokat, a farostok kacsaringós, tekervényes helyezkedéséért. Ezen dudorokat némely vidéken forradásnak, csucsorodásnak, máshol gyökérnek (bár a törzs kinövései) hívják. Valami általánosabb, elfogadhatóbb nevet én nem ismerek (de azért lehet, hogy van.) — A németek „Maser“, „Maserholz“, „Maserbildungen“ névvel jelölik. Persze ebbe a kategóriába sok mindenféle tartozik, mert az ilyenféle kinövéseknek sok különböző alakja van különféle fák törzsén és gyökerén. E kategóriába tartoznak a fiatal alma- és körtefák gyökerein található dudorok is; ide tartozik a szóban levő szőlőbetegség is; a melyet a németek specialiter „Wurzelkropf“ néven neveznek; a melynek magyar neve tudtommal ezideig még nincs

A mi ezen szőlőbetegség okát illeti, nagyon valószínű, hogy az, az első kiültetésnél, vénebb szőlőtöveknél pedig a későbbi szőlőmunkák alkalmával — kivált az eltakarásnál — elkövetett gyökérsértésekben keresendő. — Tehát hibás, rossz szőlőmunka! Ez az ok megmagyarázza azon jelenséget is, hogy egy gazda szőlőjében rendesen nagyobb számmal vannak az ilyen módon beteg szőlőtövek.

* * *

Az itt mondottak szolgáljanak felvilágosításul azoknak, kik e kérdésben hozzám fordultak. Még azt teszem hozzá, hogy ezen ügyben előzőleg kikerétem br. Thümen nagy növény-pathologus véleményét is.

Dr. Szaniszló Albert

Felhívás!

Az erdélyi részek bortermelésének jövője érdekében fordulunk a birtokos és gazdaközönséghez!

Fél százada mult, hogy Erdély birtokosai a régi hazai fajok mellé Francia-, Német- és Olaszország legkeresettebb szőlőfajait hozzánk behozták és azokkal nagy kiterjedésű hegyoldalokat ültettek be.

Egyszersmind arról is kellett gondoskodniok, hogy nemesített terményeiket helyes pinczekezelés által külföldi kereskedésre és nagyban eszközözlendő kivitelre alkalmassá tegyék; mert csak a helyesen kezelt, szép és nemes bort lehet mindig, mindenütt és jó áron eladni.

Ezen célra termelőink az első szövetségüket már 1865-ben megalakították, és 1871-ben részvénytársasággá alakulva, felvették az „Erdélyi Pincze-Egylet“ nevet, melyet azóta folyton megtartottak. Az új

egylet egybeköttetéseket, eladási piacokat keresett, minőségre nézve a legkitünőbb külföldi borfajokkal a versenyt kiálló boraink számára; nagy áldozatokkal hordozván az uttörés költségeit és a tapasztalatszerzés kimaradha atlan veszteségeit. Az „Erdélyi Pincze-Egylet“ időnkénti vezetői legnagyobb súlyt a jövő biztosítására, boraink hírnevének megalapítására és megőrzésére fektetvén, oly lelkiismeretes gondnal választották meg a külföldi piacokra küldött anyagot, hogy annak hitele ma már világszerte meg van alapítva és a külföld borkereskedői és fogyasztói osztatlan bizalommal fogadják az erdélyi borokat és azokat saját eredeti elnevezésük alatt árusítják főként Schweizban és Észak-Németországban.

Kedvezőtlen gazdasági viszonyok és újabb veszteségek azonban a régi Pincze-Egyletet a kimerülés szélére juttatták, úgy, hogy az a feloszlás küszöbén áll; s vele együtt az általa kivivott eredményeket pusztulás veszedelme fenyegeti.

Ennek a kipótolhatatlan nemzetgazdasági kárnak elhárítását tűztük ki czélul s gyűltünk össze Báró Bornemisza János, Gróf Báuffy Miklós, Bartha Miklós, Gyarmathy Miklós, Korbuly Bogdán, Meiszner József, Miksa Imre, Sigmond Dezső, Szabó Sámuel és Tóth Zsigmond urak meghívására tekintélyes számban folyó hó 3-án Kolozsvárt Erdély bortermelői és birtokosai, kik az „Erdélyi Pincze-Egylet“ munkájának tovább folytatását és e végből egy új szövetkezet alakítását nélkülözhetetlenül szükségesnek jelentették ki s alulírottakat, mint szervezőbizottságot bízták meg az alakítás előmunkálatainak keresztülvitelével és ebből kifolyólag az aláírási felhívás és aláírási iver kibocsátásával.

A filloxera által okozott óriási károk a Királyhágón tuli részek borkereskedését jelentékeny mérvben csökkentették. Az általános szerencsétlenség közepette az erdélyi részek megkimélve állanak, hogy a helyzetet szakértelemmel felhasználva, borainknak nagy kelendőséget és országrészünknek jelentékeny jövedelmet biztosíthatunk.

Ezen alkalom okszerű felhasználására és egy új szövetkezet megalakítására szólítjuk fel Erdély bortermelőit és gazdaközönségét, ajánlván az ide mellékelt aláírási iveret szives figyelmükbe és részvételükbe.

Kelt kolozsvárt, 189. november hó 20-án.

Kiváló tisztelettel

Id. Gr. Teleky Domokos elnök.

Bartha Miklós
Br. Józsika Gábor
Korbuly Bogdán

Meiszner József
Miksa Imre
Velics Ödön.

Alírási felhívás

a Kolozsvárt létesítendő „Erdélyrészi bortermelők szövetkezete“ részvényeinek jegyzésére.

A szövetkezet célja: a szakszerű és egyöntetű borkezelésnek az erdélyi részekben meghonosítása és terjesztése, továbbá az erdélyi borok értékesítése és e célból a borkereskedés és borkivitel előmozdítása.

A szövetkezet korlátolt felelősséggel és 30 évi időtartamra alakítottatik.

A részjegyek névre szólnak és egyenként 50 forintosok.

A jegyzett részjegyekért fizetendő részjegy kiállítási díj címén az aláíráskor darabonként 1 frt 50 kr.; a részletek pedig következőleg lesznek törlesztendőek:

Az aláíráskor 20%, azaz darabonként	10 frt.
1891 márczius 1-én 20%, azaz darabonként	10 frt.
1891 június 1-én 20%, „ „	10 frt.
1891 szept. 1-én 20%, „ „	10 frt.
1891 decz 1-én 20%, „ „	10 frt.
Összesen 5 részletben	50 frt.

Az alakuló közgyűlés a jegyzések megtörténte után azonnal egybe fog hivatni, miről a t. aláírók külön meghívók által fognak értesítettetni.

A részjegyaláírásokat kérjük a mellékelt aláírási iven eszközölni és ezen aláírásokat a fizetéssel együtt „Az erdélyi gazdasági egyletnek“ Kolozsvárra (Mikó-palota) beküldeni.

Kolozsvárt, 1890. november hó 20 án.

A szervező bizottság:

Id Gróf Teleky Domokos elnök.

Bartha Miklós	Meiszner József
Br. Józsika Gábor	Miksa Imre
Korbuly Bogdán	Velics Ödön

bizottsági tagok.

U. i. Aláírásokat elfogadnak a központon kívül még a bizottság tagjai is; továbbá a kolozsvári hitelbank, az erdélyi kereskedelmi és hitelbank M -Vásárhelyt, a tordai takarékpénztári részvénytársulat —

Vegyes közlemények.

— A rézgáliczra vonatkozólag a földmivelési minister a következőket tudatja az érdekelt gazdasági, szőlészeti stb. egyletekkel: A peronospora-viticola ellen való védekezésre és illetve buzacsávázásra

igényelt rézgálicznak jó minőségben és lehető olcsó áron való előállítására tárgyában a f. évi április hó 30-án 16,281. sz. a. kelt leiratomban és f. évi augusztus hó 2-án 41,314. sz. a. kibocsátott megszorgalmazás kapcsán, értesítem az egyesületet, hogy mivel a nagyban való előállítás iránti tárgyalások megindításához kívánt legalább 1000 méter-mázsányi szükséglet ellenében a gazdaközönség részéről eddig csak alig számbavehető mennyiség jelentetett be s további bejelentésekre kilátás nincs: a tömegesített megrendelés foganatosítása, illetőleg a rézgálicz beszerzésének közvetítése iránti szándékomtól kénytelen voltam elállani. Felhívom ennélőlvá az egyesületet, hogy mindazon birtokosokat, a kik az egyesület útján bejelentéseket tettek, ezen elhatározásomról értesítse.

— **A földmivelésügyi m. kir. ministerium** felhívja mindazon szőlőtermelőket, a kik nagyobb mennyiségben különféle amerikai fajú és gyökeres vesszők felett rendelkeznek — és azokat áruba bocsájtani hajlandók, hogy ebbeli készleteiket a sima és gyökeres vesszők árának fajonkénti kitüntetésével — mielőbb, de legkésőbb f. é. november hó 30-ig hozzá feljelenteni sziveskedjenek.

— **A kályhában képződött korom ellen.** Ki ne tudná, milyen sok kellemetlenséget okoz az, ha télen a kályha felmondja a szolgálatot, a fa benne égni nem akar, mert nincs léghuzama. A léghuzam eldugulásának rendes oka az, ha a kályhában sok korom rakodott le. De azt kevesen tudják s talán még kevesebben fogják elhinni, hogy e bajon a kéményseprő vagy kályhás nélkül is könnyen segíthetünk. Nem kell egyebet tenni, mint egy marék friss burgonyahéjat dobni a kályhába a tüzre, mire a kályha ajtaját gyorsan be kell tenni. Az elégő burgonyahéjból fejlődő gőz feloldja a kormot, mely a csöveken lerakodott s a kéményen át kiviszi a szabadba. E szernek ismételt alkalmazása mellett a kályhákat sokkal ritkábban kell tisztítani.

— **Az alma eltartása télen.** Almát száraz homokban, mint Braune a „Prakt. Rathgeber“ írja, száraz homokban igen jól lehet sokáig eltartani. E célból válogassuk ki a szép, hibátlan példányokat, burkoljuk egyenkint újságpapírosba s rakjuk rétegenként kisebb vagy nagyobb ládába, melynek fenekére lehetőleg pormentes homokot terítettünk úgy, hogy se egymáshoz, se a láda falaihoz ne érjenek; ekkor annyi homokot öntsünk rájuk, hogy egészen betakarja, a homokra ismét egy sor almát rakunk, ezt is betakarjuk s ezt mindaddig ismételjük, míg a láda meg nem telik. Legfelül valamivel több homokot teszünk s

a ládát vagy lezárjuk, vagy nyitva hagyjuk. Az így konzervált alma állítólag sokáig tiszta, leves és zamatos fog maradni.

— 100 darabon felüli galamb-állományomból eladok: fehér és holdas angol Parókásokat, egyszínű angol és paizsos skot Pávákat, Jácintot, Máltait és Tyuktarkát egyenként és párokba, drbja 3 - 8 frtig. 40 drbból álló szép vegyes collekció megvételénél darabja a 5 frt. Cserébe elfogadok egy jó karban levő pedál-czimbalmot. Murányi József, Kolozsvártt.

Irodalom.

Alig van ember, ki gazdálkodása, házi tűzhelye körül ne érezte volna szükségét valamely közhasznú tanácsnak, hogy ezzel anyagi érdekeit előmozdithassa. E részben ajánljuk a jó hírnévnek örvendő „H á z i K ö z l ö n y“-t is, mely kitűnő háztartási és gazdálkodási folyóirat minden számában igen sok hasznos s practicus tanácsot közöl. A legutóbb beküldött szám is a következő valóban érdekes tartalommal jelent meg: Családi nevelés: A gazda Abc-je a takarékoság. Egészségügy: A haj betegsége és ápolása. A vegetarianus életmód hatása. Háztartás: A házi tücsök. A kutakról. Gazdálkodás: A talajnak beborítása a nyári hőség ellen. A gyümölcsfák nyári ápolása. Ismert. közlem.: Új célszerű vízszűrő. Tapasztalatok és találmányok: Meszet a tyukolba! Hasznos tudnivalók: a) Az egészségügy köréből: A petroleum, mint orvosságnak veszélyessége. A csúz, köszvény és szaggatás. Görcsök ellen. b) A háztartás köréből: Vegyes gyümölcsészet. A kukacoknak füstölt húsból való eltávolítása. Gyümölcsparfüm. c) A gazdálkodás köréből: A baromfi itatása. A hagnának nyári vetéséről. Savanyított takarmány készítése tökből. Közgazdasági hírek: Utazók figyelmébe. Vasuti zóna-jegyek. Magyarország idei bortermelése. A kis lutri eltörlése. Közlevezés: Mezitlábjárás tárgyában. Egyveleg: Hivatásszerű halálnem. Mit nem vall be a nő soha? Mit nem vall be a férfin? Tárcza: Dohányfüst bodrok. Szerkesztői közlemények. A „Házi Közlöny“ megjelenik Aradon minden hónapban kétszer s előfizetési ára egy évre: 3 frt. Évközben belépő előfizetők is az egész évfolyamot kapják, mely minden háztartásnak valóságos kincstárát képezi. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadó Melegen ajánljuk e hasznos lapot.

Piaci árak.

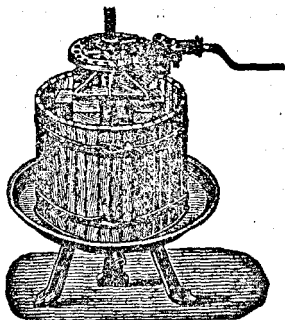
A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tűzifa	1 kiló máris-hahús
helye	ideje								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	XI. 28	q.	800	—	735	827	715	575	—	—	—	—
Brassó	" 28	hl.	600	400	410	380	250	380	150	65	260	44
Deés	" 18	"	680	560	440	—	320	575	280	140	280	36
Fogaras	" 21	"	550	500	350	—	240	300	220	120	200	32
Gyula-Fehérvár	" 22	"	600	550	475	—	325	430	350	200	300	36
Kézdi-Vásárhely	" 27	"	570	—	385	330	240	400	350	90	250	32
Kolozsvár	" 20	q.	730	—	620	—	600	510	250	140	300	38
Maros-Vásárhely	" 27	"	780	525	563	—	660	540	200	150	300	38
Nagy-Szeben	" 28	hl.	560	460	390	380	250	400	150	110	325	42
Nagy-Várad	" 25	"	575	478	474	—	294	455	300	160	320	48
Sepsi-Szt.-György	" 24	"	550	500	400	390	230	400	400	150	180	32
Szász-Régen	" 27	"	550	460	380	310	230	365	220	120	260	32
Torda	" 22	"	600	400	400	350	275	400	300	36	225	36

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Felelős szerkesztő: Szakáts Péter.

HIRDETÉS.

Mindennemű mezőgazdasági, szőlőmivelési és borászati gépek.

Borprések, gyümölcs-sajtók, szőlő- és gyümölcsmalmok } legújabb szerkezetek különböző nagyságban

Peronospora-készülékek, eséplőgépek, tisztító-malmok, valamint járgányok, tengeri-morzsolók, vetőgépek, ekék stb. stb.

Aszaló készülékek gyümölcs és főzeléknemekre.

Önműködő zöldtakarmányi prések.

Szecska-vágó-gépek a legnagyobb választékban, a legolcsóbb árakban jeles kivitellel szállítja

HELLER IGNÁCZ, Bécs, Práter-ut. 78. sz.

Árjegyzékek és mindennemű tudósításokat kívánságra gratis és franco. (Díjmentesen.)

Tevékeny közbenjáró kívántatik és jól jutalmaztatik.

(1.) Árulóknak magas engedmény. (16—20.)